

Arbeids manden

Medlemsblad for Norsk Arbeidsmandsforbund Nr. 1/2008 • 110. årg

Organisering
og språk

side 14-19

Gruvejubel

Optimismen og gleden i byen er til å ta og føle på

Så blir Kirkenes gruveby igjen. Om halvannet år gjenåpnes Sydvaranger Gruve etter 12 års dvale. Det er shippingmannen Felix H. Tschudi som har satt det hele i gang. Han kjøpte gruva i 2006, allierte seg med gruvefolk i Australia, hentet inn finansiering og kunngjorde gjenåpningen med champagne og fyrverkeri i desember. Optimismen og gleden i byen er til å ta og føle på. Kirkenes er og blir en gruveby, noe annet er helt feil, i henhold til den delen av befolkningen som har hatt tilknytning til gamle as Sydvaranger. Og det er de aller fleste. Byen får en ny start – som det ble sagt under gjenåpningsfestligheten.

Det er behovet for stål på verdensmarkedet som har gjort dette mulig. Prisen på jernmalm har skutt i været – og dermed er gruva i Bjørnevatn igjen drivverdige. For lokalsamfunnet betyr gruveåpningen så mye mer. Aktivitet genererer mer aktivitet. Det er olje utenfor kysten og jernmalm i grunnen. Ringvirkningene for kommunen blir store.

Analysen Store Norske på Svalbard har gjort, viser at 300 ansatte i gruva gir 300 ansatte i annen lokal virksomhet. Gruva i Bjørnevatn er beregnet å sysselsette 250 gruvearbeidere. Det betyr 250 nye arbeidsplasser utenfor.

Men hvor får man tak i 250 gruvearbeidere og hvor skal de bo? Det fins ikke ledige hender og boligmangelen i Sør-Varanger kommune er stor.

Naboen i øst har arbeidsfolk med den kompetansen som trengs. De kan bo hjemme og reise til og fra arbeidsplassen på norsk side. Bortsett fra at det trengs visum for å krysse grensa. Fikser myndighetene på begge sider den nøtta på et års tid?

BA

Innhold

03 Gruvedrift i Sør-Varanger

07 Gruppeforsikring

08 Gull-leting i Karasjok

11 Snø som levebrød

14 Renhold på norsk

23 Dialog

25 Faglige spørsmål i avd. 2

27 Heder på Svalbard

FØRSTESIDEN: Arbeidsmandsforbundet er med i et prosjekt rettet mot fremmedspråklige arbeidstakere innen renhold, der de tilbys organisering og språkkurs. (Foto: Tri D. Nguyen)

Medlemsblad for Norsk Arbeidsmandsforbund

Postadresse:

Pb. 231 Sentrum, 0103 Oslo

Layout:

Stine Iversen, LO Media

Produksjon:

Stiftelsen Fri Fagbevegelse
– LO Media
Møllergt. 39, 0179 Oslo

Annonsepriser:

4-farger:
Helside kr 10.600
Halvside kr 7.600
Kvartside kr 5.300

Svart/hvitt:
Helside kr 9.200
Halvside kr 6.600
Kvartside kr 4.200

Arbeidsmanden redigeres etter Vær Varsom-plakatens regler for god presse-skikk. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU), et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund, behandler klager mot pressen. Adressen er PFU, Rådhusgt. 17, Postboks 46 Sentrum, 0101 Oslo.

Arbeidsmanden utkommer 10 ganger i året, Utgitt siden 1898.

Ansvarlig redaktør:

Britt Andreassen
Epost: britt@lo-media.no
arb-mand@lo-media.no
Tlf: 23 06 33 67

Redaksjonen avsluttet 15.01.2008

Lys i mørket

Ny gruvedrift i Bjørnevatn

HISTORISK: – Alt her oppe er bygd opp rundt gruva, og fra den dagen du ble født var du påtenkt en jobb i gruva, hevder Aron Jensen, leder av Nordens Klippe og tidligere gruvearbeider, i grabben sammen med distriktssekretær Marit Nilsen.

Lys i mørket

Ny gruvedrift i Bjørnevatn

Fyrverkeri og champagne en mørk desembermorgen i 2007 bar bud om lysere tider for gruvebyen Kirkenes. En gledens dag for alle berørte, sa Felix Tschudi, majoritetseier i Northern Iron Limited som skal gjenåpne gruva i Bjørnevatn.

Fakta:

A/S Sydvaranger ble etablert i Kirkenes i 1906, og var et norsk gruveselskap med det formål å utnytte store forekomster av jernmalm. Jernmalmen ble brutt i Bjørnevatn, og ble transportert med jernbane til Kirkenes. Her ble malmen finmalt og gjort om til pellets. Leveransene gikk til Tyskland via båt.

Staten som hovedeier vedtok nedleggingsplan i 1985, og kuttet statsstøtten i 1996. Selskapet ble etter nedleggelsen omgjort til industripark og delvis eid av Sør-Varanger kommune og Varangerkraft.

1. juni 2006 ble alle aksjene i Sydvaranger kjøpt av Tschudi Shipping Company (TSC), som eies og drives av Felix Henry Tschudi. TSC har siden mai 2007 arbeidet med planer om å starte opp igjen utvinningen av jernmalm fra dagbruddene i Bjørnevatn.

Sydvaranger Gruve as ble etablert i forbindelse med en fisjon av Sydvaranger as og eies av Tschudi Mining Company. I forbindelse med børsnoteringen av det australske selskapet Northern Iron Ltd. (NIL) selger Tschudi Sydvaranger Gruve og mottar aksjer i NIL som betaling. Gjenåpning av gruva ble lansert i desember 2008. Den første malmbrytingen skal begynne høsten 2009.

Alle Kirkenes' notabiliteter var til stede ved markeringen av at Tschudi og hans forretningspartnere gir byen og gruva en ny start. Hans selskap Tschudi Shipping Company kjøpte AS Sydvaranger i 2006. Det er de gode prisene på verdensmarkedet som gjør det aktuelt å starte opp igjen gruvedriften i Bjørnevatn. Høsten 2009 vil rundt 250 ansatte finne sitt arbeid i gruva. Den store utfordringen blir å skaffe arbeidskraft.

Tschudi er opptatt av at man alt fra dag én får tak i de nøkkelpersonene som trengs i oppbyggingsfasen. Samtidig må han ha tak i dem som skal sørge for den videre produksjonen. Arbeidskraft er en knapp ressurs i Sør-Varanger, og han må nok over grensa til Russland og Finland for å hente arbeidskraft der, antydet han.

Gruvebyen Kirkenes

Felix Tschudi takket for det gode samarbeidet han har hatt lokalt. Hele lokalsamfun-

net har støttet opp om det arbeidet han satte i gang.

Det skulle nesten bare mangle. Ordfører Linda Randal, rørt og med tårer i øynene, ga uttrykk for takknemlighet overfor gruvesatsningen: – Det er godt å være del av en gruvekommune igjen, og jeg ser virkelig fram til et samfunn der jernmalmen nok en gang vil få stor betydning.

Steikanes bra

– Dette er steikanes bra, kjempemessig. Det er flott at eventyret starter på ny. Jeg håper de får det til på skikkelig vis, sier den tidligere gruvebusen Aron Jensen, som også var til stede da gjenåpningen av gruva ble feiret.

– Alt ligger klart, det er bare et problem i starten og det er å få bort vannet som er samlet seg i gruva. Men det går jo an å løse. Litt verre er det kanskje å skaffe 250 mann til å arbeide i gruva. Mange av dem som

DAGBRUDD: Her begynte eventyret i 1906 og det fortsetter i 2009.

siden er neppe aktuelle. Ser vi sørover, snakker vi om Finland, og bare få mil østover snakker vi om russisk arbeidskraft fra nærmeste lokalsamfunn med mer enn 600 000 innbyggere. Men her har allerede LO påtatt seg å være døråpner overfor diverse myndigheter for å få på plass de viktigste tingene fra starten av.

12 års pause

Gruvedrifta ved AS Sydvaranger i Kirkenes stanset i 1997. Styrt avvikling og omstillingspakke til tross – forbitrelsen var stor i lokalsamfunnet, som mente det hadde vært mulig å drive gruva videre.

– Hadde det vært mulig?

– Det er mange som hevder det, men jeg er ikke umiddelbart enig. Drifta den gangen var ikke godt nok fundamentert i produkter markedet ville ha. Et annet poeng som også hører med, er at den gangen ble produktet solgt i US dollar, og dollarkursen falt.... Nei, det er ikke bra vitenskap å være etterpåklod, fastslår Jungård. Han gleder seg over gjenåpningen, men vil først slippe jubelen løs når han ser at produksjonen er i gang. De nye eierne virker seriøse og viser absolutt vilje til å gjøre sine saker på en renhårig måte. Det lover godt, mener han.

AS Sydvaranger hadde hatt sin storhetstid. I 1985 hadde selskapet nærmere 1 200 ansatte. Stortingsvedtaket året etter om å stanse det ene pelletsverket ga redusert produksjon og en rask nedgang til omkring 750 ansatte. Da driften gikk mot slutten var det under 500 igjen.

– Det er nå snakk om cirka 250 arbeidsplasser, men når det dreier seg om industriarbeidsplasser, kan vi gange det med fire for å se ringvirkningene i lokalsamfunnet, sier en fornøyd Thorbjørn Jungård. – Dette sparker i gang så mye annet.

Han konstaterer at det lenge har vært spor av optimisme for framtida i Kirkenes. Nå har folk begynt å tro på at det virkelig går rette veien. I tida framover blir derfor utfordringen å få folk til å komme til byen – og bli der. Det innebærer at kommunen må

måtte slutte for ti år siden er enten blitt pensjonert, eller de har arbeid på anlegg i andre deler av landet. Noen av dem kommer nok tilbake hvis de får sjansen, men det vil nok være behov for å hente gruvearbeidere andre steder fra, sier Aron, som sluttet i AS Sydvaranger ved nedleggelsen i 1997. Han tenker ikke på jobb igjen. Nå er han er pensjonist. "Sjøl om huet er i orden, er kroppen utslitt" konstaterer han.

Overtegning av aksjer

Det er selskapet Northern Iron Limited (NIL) som skal stå for driften av gruva. Selskapet er børsnotert i Australia. Tschudi Mining Company er hovedaksjonær med sine 51,5 prosent av aksjene mens australske og sveitsiske interesser sitter med 9,1 prosent.

Emisjonen forut for børsnoteringen var overtegnet og ga topppris. Og under festlighetene den 13. desember bivånet for-

samlingen skype-bilder fra den andre siden av jordkloden. I Australia satt styrelederen i NIL, Neil Hamilton, og berømmet Tschudi og co for god innsats. Han meddelte også at aksjene den første børsdagen steg fra 2,15 til 2,62 US dollar. 17 millioner aksjer ble omsatt.

– Vi drives ikke av aksjekursen, og mye kan skje etter første handledag, sa Tschudi, som ikke kan selge noen av sine 85 millioner aksjer før om minst to år.

Gledelig nytt

– Det er klart dette er gledelige nyheter for Kirkenes-samfunnet. Å få i gang gruve-drift igjen har vært et mangeårig ønske, sier forbundssekretær Thorbjørn Jungård, som syntes det var interessant å møte en business-mann som Tschudi som våger å tenke i andre baner enn det han kommer fra. Shipping og bergverk er jo vidt forskjellig.

– De som var med mot slutten for ti år

KIRKENES-FRELSE er han kalt, Felix Tschudi, etter at han gikk i bresjen for en ny gruveæra i Sør-Varanger. Her i samtale med forbundssekretær Thorbjørn Jungård.

sørge for skikkelig infrastruktur og bygge boliger. Nå fins det knapt en ledig bolig.

Organisering

– Dette blir den største gruva på fastlandet. I oppbyggingsfasen kommer antakeligvis de store entreprenørene og der har vi medlemmer allerede. Men senere er det viktig at vi er på plass, understreker distriktssekretær Marit Nilsen, som ser for seg en fast kontordag hver uke i Kirkenes.

– Ikke noe problem. Du kan leie lokaler av Nordens Klippe, skyter Aron Jensen inn. – Dessuten stiller jeg meg til disposisjon. Jeg møter gjerne opp i porten og tar imot de ansatte for å organisere dem når gruva åpner. Og vi må helst ha på plass en tariffavtale før vi begynner noe annet.

– Ja, vi må være på hugget fra dag én. Dette er vårt område, slår Marit Nilsen fast.

Arbeidsinnvandring fra øst

– Behovet for kvalifisert arbeidskraft er stort. Det er mye kompetanse i Kirkenes, men 250 gruvearbeidere er det ikke, er-

kjenner nestleder Thomas Nilsen i Barentssekretariatet. – Gruva er jo klemt mellom to andre land, begge med den kompetansen Kirkenes har behov for.

Nilsen framholder at det er like naturlig å se østover som sørover for å skaffe kvalifisert arbeidskraft, og at mulighetene for arbeidsinnvandring fra Russland er til stede.

– Vi har dessuten den fordel at ingen andre steder i Europa ligger opp mot et så stort gruvemiljø som Kola-halvøya er. Det

må vi utnytte til vår fordel. Men det er en ulempe, russiske borgere står nederst på lista over arbeidsinnvandrere til Norge, påpeker Nilsen.

Grenseboerbevis eller multipass for enklere passering av grensa er muligheter det arbeides med, for han ser for seg at russiske gruvearbeidere fra for eksempel Nikel kan bo hjemme og arbeide i Bjørnevatn. Da får de en arbeidsreise på 45 minutter.

Tekst og foto: Britt Andreassen

Barentssekretariatet:

Skal koordinere de nasjonale målsetninger med de regionale politiske prioriteringer i Barents-samarbeidet. Barentssekretariatet i Kirkenes ble etablert i oktober 1993. Det var et resultat av Kirkenes-erklæringen av 11. januar 1993, hvor Norge, Sverige, Finland og Russland ga en erklæring om samarbeid i den euro-arktiske Barents-regionen. Det ble også dannelse av Barentsrådet og Barents Regionråd. Opprinnelig hadde sekretariatet en saksbehandler og støttefunksjon for det norske formannskapet i Regionrådet. Senere ble sekretariatet underlagt det norske Utenriksdepartementet.

Den nye gruppeforsikringen

Stor oppslutning

22 767 medlemmer har fått siden i høst fått brev i posten om forbundets nye gruppeforsikring. Et stort flertall har takket ja og vil motta giro med forfall 1. mars. I underkant av 4400 har reservert seg.

Organisasjonsleder Kirsti Mandal er tilfreds med oppslutningen om denne kollektive forsikringsordningen som landsmøtet vedtok å gå inn for i mai i fjor. Men hun forteller at noen medlemmer har reagert negativt og skrevet notater på reservasjonsblankettene. «Dette er det frekkeste». «Dette er å lure medlemmene». «Dette synes å være lovstridig praksis». «Tviler på at det er lovlig å sende ut slike brev».

Tilbud

– Det vi har gjort er å sende ut et tilbud til medlemmene. Alt de behøvde å gjøre, hvis de ikke ønsket det, var å undertegne på skjemaet og returnere det i den frankerte

konvolutt som lå ved, fortsetter Mandal. Hun mener denne dødsfalls- og uføreforsikringen er et godt medlemstilbud, der uføredelen ikke krever at det må avgis helseerklæring for å bli med.

– Det er et gode å få uføreforsikring uten å

RESERVASJONENE har tatt det meste av kontorsekretær Birgit Myhrers arbeidstid den siste måneden.

måtte avgi helseerklæring, bekrefter SpareBank 1s saksbehandler, Ragne Steensrud. Hun sier at det kreves skriftlig tilbakemelding ved slike kollektive ordninger. Det fikk selskapet stadfestet da Fagforbundet i sin tid gikk inn for en tilsvarende ordning. Forbrukerombudet påpekte den gangen at det skulle vedlegges en frankert svarkonvolutt – og det gjorde det i utsendelsen til Arbeidsmandsforbundets medlemmer.

Et medlemsgode

– Det er store grupper arbeidstakere som overhodet ikke har noen forsikringsordning. Å få det gjennom medlemskapet er et gode, og det har mange innsett, framholder Steensrud, som føyer til at de medlemmene som har reservert seg, har mulighet til å trekke reservasjonen tilbake. Det må gjøres innen 1. mars.

Tekst og foto: Britt Andreassen

Vekterbransjen under lupen

– Opprydding nødvendig

– Det er bra at man nå endelig har hørt forbundets krav om en seriøs vekterbransje og gjennomfører denne type kontroller, men det er synd at det har tatt så lang tid. En slik gjennomgang har bransjen bedt om lenge, sier leder Erna C. Dynge i Norsk Arbeidsmandsforbund i en kommentar til et oppslag i NRK om kriminelle rulleblad blant vektere.

Hun stiller seg undrende til politiets uttalelser om at politiet står maktesløse overfor vektere de mener ikke er skikket til å være vektere, og at det kun er vaktsselskapene som ifølge vekterloven kan avgjøre om en vekter skal miste jobben. Forbundsleder Dynge sier at slike forhold må være arbeidsrettslig regulert på lik linje med alle andre yrkesgrupper i vårt samfunn. Det

kan ikke være sånn at politiet skal overta arbeidsgiverrollen, sier hun.

– Gjennom det pågående lovarbeidet, der Norsk Arbeidsmandsforbund er med, vil vi se på hvilke rammer som skal legges til grunn for kontroll med vaktbransjen og den enkeltes arbeidstakers vandel, sier Dynge. Hun er positiv til at justisminister Storberget nå gir dette lovarbeidet prioritet.

Like regler for alle

– Dette har vi bedt om lenge, og er enig med ministeren i at vi bør få klare regler på plass så raskt som mulig - slik at også bransjen får klare regler å forholde seg til. Vi må huske på at dette er en stor og viktig yrkesgruppe i Norge, som samfunnet er helt avhengig av, slik at vi må ikke la enkeltsaker sverte en hel yrkesgruppe. Vi er opptatt av et likeverdig regelverk for denne sektoren. For eksempel kan restauranter ansette egne dørvakter uten at det stilles

krav, men hvis man leier inn vaktsselskaper, så er kravene klare. Derfor må det ryddes opp i rammene for hele vaktsektoren og ikke bare den seriøse delen, sier Dynge.

Fant 200 domfelte

Bakgrunnen for D ynges reaksjon var at Oslo-politiet har gjennomført et pilotprosjekt med elektronisk kryssjekking av selskapenes lister over ansatte mot strafferegisteret. 7800 ansatte er blitt sjekket. Foreløpig viser funnene at rundt 200 vektere i hovedstaden er domfelt eller under etterforskning for «forhold politiet anser for å være uforenlig med forhold politiet anser for å være uforenlig med å jobbe som vekter».

Justisminister med hastverk

Lovbruddene omfatter vold, narkotika, doping, trusler, tyveri, sedelighet og brudd på vegtrafikkloven.

Gull overalt

Et ungt, nederlandsk par reiste til Karasjok for å finne gull til forlovelsesringer. Det tok dem en uke.

Det forteller ordføreren i Karasjok kommune, Kjell Harald Sæther. – De unge fant gullet like utenfor byen. Det er gull i alle bekker og elver i hele kommunen. Det er også vasket gull her til alle tider, så dette er ikke noe nytt, fastslår han.

Grunnprøver

Sæther beretter at det i lengre tid er blitt gjennomført grunnprøver for å finne ut om det er mulighet for lønnsom gruveindustri. Gullet i bekker og far er ikke tilstrekkelig til å starte slik virksomhet. Leting etter gull har det vært i Karasjok nesten siden tidenes morgen, fortsetter Sæther. Ikke bare av enkeltmennesker, men også av større norske industribedrifter. Det har også vært diamantletning i kommunen, i tillegg til søken etter metaller og mineraler.

Store Norske Gull

– Vi er velsignet med at det i hovedsak er Store Norske som leter etter gull innenfor kommunens grenser. Det selskapet er vant til å etterleve en av verdens strengeste miljølovgivning, og den kunnskapen tar de med seg hit. De setter samtidig standarden for andre som vil lete, sier han. Selskapet har mutingsrett i et 200 kvadratkilometer stort område. Sæther viser til at Store Norsk Gull AS, et datterselskap av det statseide gruveselskapet på Svalbard, bruker de godkjente løypene for fire-hjulinger i kommunen for å komme seg inn i skogsområdene. Når de så har kommet så langt de kunne kjøre, tar de beina fatt for å hente stein lenger inn. De bruker også helikopter for å frakte maskiner og utstyr som brukes i letingen. Alt for å skåne naturen, framholder han.

Respekt for miljøet

– Det er å vise respekt for miljøet, konstaterer Sæther, og tilføyer at folkene fra Store Norske Gull plukker med seg andres søppel når de finner noe, og tar det med til-

MILJØSTANDARD: Ordfører Kjell H. Sæther er glad for at det er Store Norske Gull som driver gull-leting i Karasjok kommune. Denne virksomheten tar hensyn til naturen og setter en standard andre må følge.

bake sammen med sitt eget. Det synes ikke i naturen at de har vært inne og tatt sine prøver. De legger tilbake hver en mosedott, hevder han.

– Vi trenger allsidige arbeidsplasser her, ved siden av det offentlige, reiselivet og reindrifta. Blir det gruve drift vil vi ønske velkommen. Ungdom som ikke vil ta teoretisk utdanning skal også ha et tilbud her. Det er ikke plass til alle ungdommene våre

i reindrifta, sier ordføreren. Det skal tas spesielt hensyn til reindrifta, som er en svært viktig næring, ikke bare for kommunen, men for hele fylket. Og blir det gruve drift, bidrar det også til å opprettholde folketallet i Karasjok, som i dag har om lag 2850 innbyggere.

Ekstotisk

– Karasjok er en grei kommune å bo i, bedyrer arbeiderpartiordføreren gjennom de

Fakta

Gull som ligger i grus og sand tilhører grunneieren. På statens grunn, unntatt Finnmark fylke, er det Bergvesenet som tildeler gullvasketillatelser. For gullvasketillatelser i Finnmark skal søknader sendes til Finnmarkseiendommen (www.fefo.no).

Store Norske Gull AS har 607 mutinger (driftsrett til malmfunn) som dekker 187 kvadratkilometer i Finnmark, i henhold til opplysninger fra Finnmarkskonferansen. SN Gull har 12 ansatte som driver kartlegging fra mai til oktober. Målet er å ha en operativ gruve i Finnmark i løpet av 10-12 år. SN Gull startet sommeren 2004 i Karasjok etter at departementet stoppet boring etter gull på Svalbard.

I år åpner en gullgruve i Nord-Finland med om lag 300 ansatte. Her anstodes det 5 gram gull per tonn, og en årlig produksjon av 5000 kilo gull.

siste 20 årene. – Vi har et variert dyre- og fugleliv med rein, ulv, bjørn, gaupe, jerv, rev og ørn. Dessuten har vi 3000 fiskevann – ett til hver innbygger. Vi kan også by på noe så eksotisk som nordlys og mørketid,

så kommunen er vel verdt et besøk sommer som vinter, reklamerer han.

Kjell Harald Sæther er i første omgang opptatt av å få kartlagt ressursene i kommunens grunn, og antyder at ett gram gull

per tonn stein vil gi lønnsom drift. Med 20 gram gull per tonn blir det mer enn drivverdig! Og finner man et drivverdig område, vil det ta vel ti år før en eventuell gullgruve er i drift.

Nordområdeutvalg

– Kjell Sæther og Karasjok kommune bidrar til å sette en standard andre bør merke seg. I slik virksomhet er vi avhengig av at aktørene behandler naturen på en fin måte, understreker forbundssekretær Thorbjørn Jungård. Han er nylig utpekt som Arbeidsmandsforbundets representant i LOs nordområdeutvalg. Dette utvalgets arbeidsområde er blant annet å se på næringspolitikk og forholdet til Nordvest-Russland.

– Det er mye interessant som skjer i Nord-Norge, ikke bare innen olje og gass, men også innen bergverk. Grunnen er mineralrik, og antall mutinger er steget fra 500 for bare få år siden, til rundt 1200 i dag. Det forventes vekst i antall arbeidsplasser i hele området og her må vi i forbundet kjenne vår besøkestid.

Tekst og foto: Britt Andreassen

Bruk dine fordeler i LOfavør

Drivstoffbonus med inntil 30 øre pr liter på betjente stasjoner | TOPP 5-GARANTI på strøm
5 % rabatt på bilservice | Inntil 10 % rabatt på feriereiser | Forsikring av bil, hus, reise, barn og ulykke
Gode og rimelige bøker | Rabatt på advokattjenester | Rabatt på teletjenester
Rabatt på leiebil i Norge og utlandet | Rimelig bilfinansiering | Gratis MasterCard
Rabatt ved salg av bolig | Gode betingelser på banktjenester | Gode varer på netthandel

SpareBank 1 Forsikring

SpareBank 1 Finans

EiendomsMegler 1

www.lofavor.no

815 32 600

Mange kvinner er blant lavlønnsgruppene og derfor er tariffoppgjøret også et spørsmål om likestilling mellom kjønnene.

Vår fornemmelser!

Om lønnsoppgjøret denne våren blir et vakkert eventyr eller et mareritt, gjenstår ennå å se. Spørsmålet om avtalefestet pensjon vil være en avgjørende faktor i dette oppgjøret.

Det regjeringsoppnevnte utvalget som jobber med AFP-spørsmålet har ennå ikke avgitt noen innstilling, men landsmøtet sa klart og tydelig i sine vedtak at AFP var svært viktig for flertallet av medlemmene i vårt forbund. Fagbevegelsen står derfor samlet om kravet at vi skal ha en AFP-ordning som er like god som den vi har i dag. Forbundet vil ta med seg konklusjonene fra det nedsatte utvalget, når dette foreligger, i det videre tariffarbeidet i forbundet og LOs representantskap vil ta endelig stilling til det på sitt møte i februar.

Det er viktig å huske på at dette er et partssamarbeid hvor alle må være med på et spleiselag, og at Norge har et stort behov for økt arbeidskraft i årene som kommer. Derfor er det viktig å finne en balansegang som også gjør det attraktivt for dem som ønsker det å stå lenger i arbeid, mens de med harde fysiske og psykisk belastende yrker, som blant annet gjelder flere av våre medlemsgrupper, må ha krav på en verdig pensjonsavgang uten at dette er økonomisk belastende for den enkelte. Vi vil stå på for å finne en rettferdig og best mulig løsning på denne utfordringen i tiden som kommer.

Vi må heller ikke glemme lavlønnsyrkene i det kommende tariffoppgjøret. Vi krever at våre medlemmer skal ha en lønn å leve av for seg og sin familie. Vi ser også at veien fortsatt er lang når det gjelder likelønn mellom kvinner og menn i det norske arbeidslivet. Mange kvinner er blant lavlønnsgruppene og derfor er tariffoppgjøret også et spørsmål om likestilling mellom kjønnene. Norsk økonomi i dag tilsier klart at rammen for å legge til rette for disse rettferdige kravene i det kommende oppgjøret, i høyeste grad er til stede.

Vi ser at behovet for arbeidskraft er stort i Norge, samtidig som jeg registrerer at store innvandrergupper fortsatt går ledige. Vi må derfor også sørge for å få disse ut i et aktivt arbeidsmarked. Dette krever opplæring og at samfunnet stiller opp. Dette løftet er nødvendig for at blant annet innvandrerkvinnene, som utgjør en stor ressurs, både skal bidra til at vi får flere i arbeid og til at disse gruppene blir likestilte og at de opparbeider seg pensjon for en verdig alderdom her i Norge.

Jeg har også merket meg at Norges Bank satte opp renten for 14. gang på rad i desember i fjor. Det har også oppstått en debatt om finansiering av velferdssamfunnet vårt gjennom økt skatt. Skatt er viktig for å finansiere velferden og en forutsetning for å få til rettferdig fordeling. Jeg mener det er mulig å bruke skattesystemet til omfordeling også innenfor dagens skatteinivå, uten at vi må ramme lavlønnte grupper med økte skatter. Jeg har også tidligere advart mot et rentenivå som blir for høyt og som rammer vanlige folks boliglån og økonomi på en slik måte at de får problemer med sine forpliktelser. Og jeg advarer igjen – utviklingen på rentesiden er bekymringsfull.

Det går mot årsmøtetid i avdelingene. Jeg vil derfor oppfordre medlemmer og tillitsvalgte til å støtte opp om det lokale fagforeningsarbeidet både på bedriftsnivå og i våre avdelinger. Forbundet trenger aktive medlemmer som bidrar til en god debatt og kommer med konstruktive innspill. Jeg håper derfor at aktiviteten og engasjementet i tiden som kommer vil være på topp, slik at vi alle har en spennende vår å se fram imot.

Erna

Får fingeren på jobben

De innrømmer det glatt, brøytesjåførene i Mesta: De har ikke akkurat verdens mest populære jobb. I alle fall ikke om vinteren, når snøføyka legger seg metervis over veiene. Når sinte bilister blinker og tuter og viser dem fingeren. Da drømmer de sikkert om hyggelig asfaltering på en sommerlig E6.

Tekst og foto: Terje Hansteen

LEVEBRØD: De lever av snøen, brøytesjåførene i Mesta. Noen av bilistene er vrang og viser dem fingeren. Etter hvert blir det en vane, bedyrer fra venstre Dag Einar Fjerdingsby, André Nygård og Tom Stenberg.

Vi sto der og frøys og hakka tenner i kulda på Hadeland. André, Dag Einar, Tom og jeg. Et intervju var på beddingen. Men aller først skulle vi gjennom en fotoseanse. Det var januar måned og dagene var like kortvarige som en januarlønn. Jeg sto der og famlet med kameraet og prøvde å få til noe, mens neglesprettene krøp oppover fingrene. Knipsa i vei og bare håpet på at jeg måtte treffe avtrekkeren. Kjente at hendene ble bare mer og mer valne. En varm brøytebil hadde nok vært langt bedre enn dette her. Til slutt var det ikke annet å gjøre enn å kripe inn i varmen. Kulda hadde vunnet. Vi ble sittende og prate i garderoben. Om sure bilister og om hissige leserbrev i lokalavisa. Og om skyldfølelsen når det skjer alvorlige ulykker på grunn av dårlig strøing. Neglesprettene var plutselig glemte.

Natta er best

– Jeg husker det fortsatt godt. Fire dødsulykker i løpet av vinteren på riksvei 4. Da ble det mange leserbrev i lokalavisa og det var vi som fikk skylden for at de skjedde. Vi hadde et enormt press på oss. Da gikk vi til det skritt å skaffe oss profesjonell hjelp, slik at vi fikk snakket ut om ulykkene. Og slik at vi ikke skulle ha noen skyldfølelse for det som skjedde. Men det er klart at

vi tenker som så; kunne vi ha gjort noe for å unngå slike ulykker? spør André Nygård (35).

Han, Tom Stenberg (47) og Dag Einar Fjerdingsby (46) jobber alle med å holde riksvei 4 og riksvei 35 på Hadeland farbar året rundt. I alt åtte mil med vei. De jobber treskift. Natta er best, da er det få biler på veiene. Ettermiddagen er verst, er de enige om. Da danner det seg lett en lang kø bak dem.

Ansvarsfordeling

– Tidligere hadde vi flere brøytebiler på veien, i dag har vi bare to. Det er klart at det oppleves frustrerende. Vi får ikke gjort den jobben vi er satt til, det vi driver med er brannslukking. I tillegg til bilen vår, har vi leid inn en privat brøytebil. Men selv det holder ikke, hvis det er skikkelig snøføyke. Ansvar ligger imidlertid ikke hos oss, det ligger høyere opp, hos politikerne.

Det er ikke så lenge siden Tom selv fikk føle på kroppen hvordan det var å kjøre på en upløyd bil. Han skulle fra Brandbu til Beitostølen i sin privatbil. Det ble en tur

han seint glemmer.

– Det fantes ikke en eneste pløyd buss-lomme hvor jeg kunne svinge inn. Det var sørpe store deler av veien. Joda, noe av kritikken vi opplever, er nok berettiget.

Alt dreier seg om pris

– Har dere et upopulært yrke?

De tre karene trenger ikke lang betenkningstid for å svare på akkurat det spørsmålet.

– Ja, jeg føler av og til at vi har det. At folk helst ikke vil se oss på veiene, for de kan alt så mye bedre enn oss, sier André.

–Helt enig. Stort sett er det bare kjøft å få, pluss at vi har ubekvem arbeidstid. Rett som det er får vi fingeren, det er helt normalt. Det er også veldig dyrt for dem som skal ta førerkort klasse to for å kunne

jobbe som brøytesjåfører, sier Tom som gir seg første april. Ti år med brøyting på Hadeland er nok. Han blir pendler og går ned 100 000 i årslønn, men det hjelper ikke. Valget er tatt.

– Vi kjenner folk som har begynt å jobbe på anlegg i stedet for å drive med brøyting. Mye på grunn av usikkerhet med tanke på hvor lenge vi har kontrakt. I dag dreier seg om pris, ikke kvalitet. Alt skal gjøres billigst mulig. Det stilles ingen krav til kompetanse ved salting. Hvem som helst kan gjøre det, og i dag driver jo faktisk alle med det. Før måtte vi ta et eget kurs i salting av veier, forteller Dag Einar med 20 år bak seg i Statens vegvesen og Mesta.

Gærne bilister

– Noen bilister er helt gærne når det dreier seg om salting. De mener at det ødelegger både miljøet og bilene. Men det er de samme folkene som klager hvis det blir for glatt på veiene. Større veinett og mildere

vintré har ført til at saltforbruket har økt enormt de siste årene, legger André til.

De tre har alle hatt ulike opplevelser på veien med sure bilister. André har fortsatt friskt i minne en sinnatagg på Jevnaker.

– Han kjeftet meg huden full og kalte meg for tulling, fordi han trodde at jeg saltet der hvor det ikke skulle være salt. Jeg måtte vise ham at det var grus jeg strødde, sier André, som i dag bare ler av hendelsen. Noe av det verste i dag er hensynsløsheten til bilistene, sier de tre.

– Det går i hundre uansett føre. Folk tar ikke hensyn, de skjønner ikke hvor farlig det er.

Større krav

Driftsansvarlig for Mesta på Hadeland, Harald Lie, får stadig høre historier fra karene om hva de opplever på veiene.

– Folk viser fingeren, blinker med lysene og lur på hva vi driver med når vi salter før snøen kommer. Det meste blir feil i forhold til bilistene. Mange tror de vet mye mer enn oss. Vi har en funksjonsbasert kontrakt, det betyr blant annet at på det dårligste veinettet kan man akseptere 15 centimeter med snø. Da har vi levert i forhold til kontrakten. Men brukerne er jo ikke fornøyde med det. Mange forventer at veien skal være helt bar. De tilbakemeldin-

gene vi får, er stort sett negative, sier Lie og legger til.

Forventninger

– Vi føler vel at det største problemet er at veibrukerne har andre forventninger enn det vi har som utgangspunkt fra oppdragsgiveren.

– Usikkerhet i forhold til kontrakter, ubekvemt arbeidstid og mye kjefting gjør kanskje brøytesjåførjobben lite populær?

– Ja, det er nok et upopulært yrke. Det er merkbart vanskelig å skaffe sjåfører. Selv har jeg vært med siden 1972, og før var ikke det noe problem. I dag velger entreprenørene andre oppgaver, og folk foretrekker en ordnet arbeidstid. Brukergruppa har blitt mer krevende og mer aggressiv. Tempoet er høyere, alt skal fungere døgnet rundt. Før var det mer slakk etter arbeidstid, nå er det bevegelse hele døgnet. Vi merker at det sliter på mannskapet over tid.

Underkjølt regn

Vi går ut i snøføyka igjen. Klokka har rukket å bli halv fem og det er allerede mørkt ute. Det blåser og er kaldt. Dag Einar er akkurat ferdig med skiftet sitt og skal hjem til Nannestad. André skal ikke på vakt før dagen etter. Tom Stenberg, derimot, er klar for en ny økt på veiene. Han hevder at han ikke gruer seg. Han har jobbet ute på anlegg og veit at det er langt bedre å sitte inne i en oppvarmet brøytebil.

– Men hvis jeg vet at jeg skal jobbe ei helg og det er spådd underkjølt regn, da er det ikke så gøy å gå på jobb. Underkjølt regn er det verste som finnes!

ORGANISERTE: Dag Einar Fjerdingsby, Tom Stenberg og André Nygård jobber for Mesta på Hadeland. Alle tre er medlemmer i Arbeidsmandsforbundet.

ORGANISERING: Lampueng Anus-horn fra Thailand vil organisere seg, tillitsvalgt Cahit Cetin fra Tyrkia organiserer, Zineb Drif fra Marokko er med og kenyaneren Tabitha Marai Stenbek går inn så fort som mulig.

Alle skal

De to i midten er organisert, de to andre vil også med i Arbeidsmandsforbundet. Nå starter et LO-prosjekt for organisering og norskopplæring i bedriften Rengjøring & Vedlikehold.

med

Kvinner fra Thailand, Marokko, Kenya og Romania møter oss i Kongsberg Næringspark denne januar-dagen med tett snødrev. De vasker, de snakker mer eller mindre norsk og de vil organisere seg. Prosjektet de er en del av tar sikte på å organisere arbeidstakerne og gi dem opplæring i språk, samfunn og fagbevegelse (se side 10 og 11). Nå setter tillitsvalgt Cahit Cetin i gang for fullt og han har støtte av ledelsen. Alt skal inn i ordnede former. Sykefraværet i dag er skyhøyt, rundt en firedel er syke daglig. Det går ikke i lengden. Sykefravær og turn-over skal ned.

Hele parken

R&V har så godt som all rengjøring inne i næringsparken med mange tusen arbeidsplasser. Det betyr over en million kvadratmeter. Veldig praktisk å ha flust med oppdrag innen et slikt begrenset areal. For området er gjerdet inn og sikkerhets-

tiltakene er omfattende. Hvis ikke alle nødvendige fakta ligger på bordet, får du ikke jobb. Her befinner nemlig Kongsberg Våpenfabrikk seg. Og FMC, som leverer til oljeindustrien. Ingen militær- eller forretningshemmelighet skal avsløres. Har du en bestefar som er (eller var) kommunist, er det hinder nok. Nå blir det rettssak om en RVer som er utelukket av politiske grunner, får vi vite.

Hele verden

Men R&Vs folk har fått sine kort utlevert og har tilgang der de skal vaske, riktignok under personlig oppsyn i enkelte tilfeller. Kvinnene, for det er mest kvinner, kommer fra hele verden. Når bor de i Kongsberg, men også i Larvik, Hoff, Drammen og Notodden. Noen har vært her i tre måneder, noen ett år, noen mye lengre. Mariana Gustavsen kommer fra Romania. Hun er varm i trøya, og snakker godt norsk. Men hun vet

ikke om hun skal organisere seg. Hun bygger hus i hjemlandet, og antyder at hun vil være mest der i framtida. Eller «litt her og litt der». Selv vet hun ikke helt om hun trenger dette språkkurset.

– Men det er bra om folk lærer norsk, så kurset er nødvendig, sier hun.

Vil delta

Zineb Drif fra Marokko er også blant de mer stødige i det norske språk. Hun er organisert, og er ikke i tvil om nytten. Hun har arbeidet med barn i barnehage og lært mye norsk den veien.

– Jeg kjenner ikke til kursopplegget, men det høres bra ut. Jeg vil være med, sier Zineb, som liker jobben sin i næringsparken.

Lampueng Anushorn fra Thailand skjønner svært lite norsk. Hun er gift i Norge, vil bli boende her og er glad for å få seg fast jobb i R&V.

– Jeg vil delta på norskkurs, sier hun med

SNAKKER NORSK: Zineb Drif vasker for R&V i Kongsberg Næringspark. Hun er positiv til prosjektet.

POSITIV: Ledelsen i R&V, her ved driftssjef på Kongsberg, Britt Elin Reiersen, er positiv til prosjektet.

litt hjelp. Hun ser nytten av å forstå hva kundene sier. I motsatt fall kan det bli misforståelser, noe det også har blitt i mange tilfeller. Kenyanske Tabitha Marai Stenbek vil også være med på språkkurs. Hun er helt fersk og vil organisere seg når kontrakten er i orden. Det er første gang hun vil bli medlem av en fagforening, men hun er ikke i tvil. Dette går hun for.

Flest mulig

Språk er nøkkelen for å kommunisere, og også viktig for det sosiale miljøet.

– Det er nødvendig å gjennomføre kurset for flest mulig, det vil heve nivået for hele bedriften, sier Cahit Cetin, opprinnelig fra Tyrkia, men med mange års fartstid i Norge. Han forteller at de er godt i gang med organiseringen av de rundt 30 faste. I tillegg har de cirka 25 faste vikarer og noen med løserer tilknytning. R&V har kjempeproblemer med å bemanne stillingene, akkurat som svært mange andre bedrifter i Norge for tiden. Behovet for arbeidskraft er skrikende.

– Vi dekker opp med overtid, og svært mange vil jobbe overtid, forteller driftssjef Britt Elin Reiersen. Det er 17 nasjonaliteter i staben bare på Kongsberg.

– Språkkurset vil gi både et personlig og jobbmessig utbytte, påpeker Reiersen. En annen av R&Vs folk påpeker at det snart kommer krav om at alle skal kunne lese branninstruksen på norsk. Dessuten er det kjemikalier i området og behov for å forstå bruksanvisninger. Da skjønner alle at det er nødvendig å kunne norsk. Det gjenstår en del avklaringer om når kurset skal avvikles.

– Det blir en stor utfordring for oss hvis kurset skal gå i arbeidstida. Men hvis det er det eneste alternativet, må vi få det til, sier driftssjefen.

– Er du kurs-optimist, Cetin?

– Jeg vet ikke. Noen vil, noen vil ikke, men det er viktig. Jeg tror de fleste blir med. En sak som diskuteres på kontoret denne dagen er tolkebehovet. De arabiskspråklige kan undervises

sammen. Dette gjelder også noen andre grupper.

– Det er i hvert fall ikke behov for 17 tolker, sier en.

God investering

Både ledelse og tillitsvalgte mener opplegget med kurs og organisering er smart.

– Det er en investering i trivsel og forebygging. Det er helt unikt, den beste investering som kan gjøres, er uttalelser som går igjen. De fleste begynner klokka seks om morgenen, og skal vaske før de ansatte kommer på jobb. Lønna følger tariffen, kr 128 i timen på begynnernivå, stigende med praksis, fagbrev og annen utdanning. Noen av oppdragene går under kategorien «spesialrenhold».

stig@lo-media.no

- Bare vinnere

Når prosjektet «Renhold på norsk» nå iverksettes, mener LOs Eva Bjøreng at det kan bli en vinn-vinn situasjon. De ansatte vil få tilbud om norskkurs og organisering. Sjefen i Rengjøring & Vedlikehold regner med mer stabile forhold og styrket bedriftsidentitet.

Det er en kjent sak at det er svært mange innvandrere i renholdsbransjen og dermed store språkproblemer. Nå setter LO og Arbeidsmandsforbundet i gang en vervekampanje i Rengjøring & Vedlikehold i full forståelse med bedriften. Målsettingen er å rekruttere så mange medlemmer som mulig.

– 70 prosent bør være overkommelig, mener Eva Bjøreng. Hun viser til at det er minst 70 000 ansatte i renhold i Norge og at de aller fleste er uorganisert. Noe av hensikten med prosjektet er å bygge opp et bærekraftig apparat med tillitsvalgte og verneombud. Endelig ønsker man å høste erfaringer som kan ha overføringsverdi til andre yrkesgrupper og organisasjonsområder.

– Vi ønsker å bruke Fellesforbundets erfaringer med å organisere polakker og AOFs 40 timers språkkurs, sier prosjektleder Eva Bjøreng.

Også Fagforbundet

Dette er et prosjekt hvor også Fagforbundet er med. Til forskjell fra medlemmene i Arbeidsmandsforbundet jobber Fagforbundets folk på egne arbeidsplasser. Fagforbundet har en helt annen tilnærming, da de satser på en faglig konferanse til høsten.

– De har fokus på faget for å rekruttere renholdere, sier Bjøreng. To tredeler av prosjektet er viet Arbeidsmandsforbundet, en tredel Fagforbundet. LO har et kongressvedtak om at det skal

PROSJEKTLEDER: Eva Bjøreng, LO, mener de bør klare å organisere 70 prosent gjennom prosjektet.

kjøres slike prosjekter med vekt på innvandrere, språkopplæring og rekruttering. For LO er det svært viktig at det rekrutteres tillitsvalgte med innvandrerbakgrunn, noe som skal gjenspeile seg på alle nivåer.

Fire byer

Rengjøring & Vedlikehold har virksomhet i fire byer, Kongsberg, Fredrikstad, Oslo og Bergen. Bjøreng regner med at det er realistisk å få med 100 av de nærmere 400 ansatte på kurs. Det dreier seg om 40 timer norsk, ti timer samfunnskunnskap og ti timer om norsk arbeidsliv.

– Gjennom disse kursene vil vi nok se hvem som er egnet til å ta på seg ansvar som tillitsvalgte, mener Bjøreng.

Kurset skal gå i betalt arbeidstid, og hvis 100 ansatte hver får 60 timers kurs, blir dette 6 000 timeverk, noe som fort vil koste

rundt en million kroner. Linjelederne vil være med på kursene, og samarbeidet med bedriftsledelsen er allerede i godt gjenge.

Flaske

Alle ansatte i Renhold & Vedlikehold fikk før jul en støtsikker vannflaske med karabinkrok påført en hilsen fra LO og Norsk Arbeidsmandsforbund: Renhold på norsk i 2008. Dette skal minne de ansatte på at det foregår noe positivt ved bedriften som de vil ha nytte av. Mange arbeidstakere med innvandrerbakgrunn ser på fagbevegelsen som «et rart dyr», ifølge Bjøreng. Derfor er det behov for å få fram hva LO og forbundene egentlig står for og klargjøre hvilke medlemsfordeler man kan få del i. De tillitsvalgte vil bli utstyrt med pc og mobil og vil kommunisere på den måten, da man er spredt på en rekke ulike

Renhold på norsk

Prosjekt iverksatt av LO og Norsk Arbeidsmandsforbund i samarbeid med Rengjøring & Vedlikehold samt to datterselskaper, som er godkjent av Ren Utvikling. Målsetting: organisering samt bygge opp et apparat med tillitsvalgte og verneombud. Språk- og samfunnsopplæring inngår. Fagforbundet, som har et yrkesfaglig fokus på rekruttering, er også med i prosjektet.

PÅMINNELSE: Denne flaska er delt ut til alle i bedriften, som en påminning om hva som foregår.
Foto: Magne Svendsen, LO

bedrifter i sin daglige jobb.

Bedriften vil også ha et eget felt for de ansatte på sin hjemmeside.

Motivert sjef

Sjefen i Rengjøring & Vedlikehold heter Ivar Skjølstad, og var inntil nylig styreleder i NHO Service. Han ser ingen negative konsekvenser ved at de ansatte organiserer seg og at det bygges opp et tillitsvalgtapparat.

– Tvert imot er jeg opptatt av spilleregler. Vi har bortimot 400 ansatte og 360-370 av dem er renholdere, sier han. Skjølstad mener det er viktig at man har ryddige forhold ved bedriften basert på hovedavtalen og overenskomsten.

Legitimitet

For Skjølstad er det et sentralt poeng at bedriften har tillitsvalgte med legitimitet.

– Når kun 20 prosent er organisert og kun 20 prosent av disse igjen stiller på møter som velger tillitsvalgte, har de ikke den nødvendige legitimiteten. Bedriftslederen mener tillitsvalgte skal være en «medpart», ikke en motpart. Ingen er tjent med at bedriften går dukken.

– Oppsigelse eller advarsel vil i gitte situasjoner være helt på sin plass, men kan likevel skape konflikt, mener han og legger til at ansvarlige tillitsvalgte kan bidra til å dempe unødvendige spenninger. Bedriftslederen vil gjerne ha med tillitsvalgte i strategisk planlegging og har håp om at både turn-over og sykefravær skal gå ned med det opplegget som planlegges.

Språkopplæring

Ikke minst er han opptatt av at de ansatte behersker norsk.

– Vi håndterer kjemikalier

og bruker verneutstyr, sier han og viser til at renholderne må skjønne en bruksanvisning. Rengjøring & Vedlikehold har rundt 400 oppdragsgivere. Det betyr at de ansatte jobber isolert fra hverandre. Ved siden av at kurset skal gi opplæring i språk og samfunnskunnskap, ser Skjølstad også poenget med at det

gir noen sosiale arenaer som vil styrke identiteten til bedriften.

– Jeg tente med en gang da LO tok initiativet til denne opplæringsdelen, sier Ivar Skjølstad.

Kurset skal gå over 12 uker, to ganger i uka og 2 ½ time hver gang.

stig@lo-media.no

VIL VÆRE MED: Støvtørkende Tabitha Marai Stenbek vil lære mer norsk.

Et godt nytt år!

Uansett hva 2008 vil bringe så er overskriften godt ment. Arbeidsmandsforbundet har mange utfordringer i året som kommer. Vårt landsmøte i 2007 gjorde mange vedtak som gir oss mange utfordringer.

En av utfordringene er økonomi. Vi har tideligere vært igjennom tøffe tider med røde tall, og jeg tror at de aller fleste av oss vil prøve å unngå dette igjen. Og den eneste måten å unngå det på er å fortsette den veksten vi har fått til i de senere år. Og jeg tror det er mulig. Vi har en veldig godt utbygd organisasjon med mange dyktige ansatte. Og legges forholdene til rette for det, så er mulighetene veldig gode. Og hvis hvert enkelt medlem også tar et tak, så bør det være veldig gode muligheter. Hvis hvert enkelt medlem verver én arbeidskamerat, så er vi dobbelt så mange om et år!

Landsmøtet styrket også staben med to nye valgte stillinger, dette tilsier at vi skal

greie å styrke vervingen ytterligere. Ikke minst så har mange store forventninger til den nye ungdomssekretæren. Å få en egen ungdomssekretær har vært et krav fra våre yngre medlemmer over lang tid. Nå er det på plass, så nå er vi spent på hva dette vil bety for å kunne greie å få flere unge medlemmer, noe vi virkelig trenger. Jeg ønsker Pål Sture lykke til. Han skal få den oppfølgingen og støtte han trenger fra forbundsstyret for å gjøre en best mulig jobb.

Et annet grep som er gjort i de siste årene er at vi har satset på å ansette organisasjonsarbeidere i en del avdelinger, og disse er utstyret med en instruks som har som hovedsak å drive med verving. Vi hadde og har stor tro på dette. Men det er fortsatt noen avdelinger som ikke har fått dette på plass. Og la oss håpe at vi finner mulighet for å fullføre dette. Dette er jo stillinger som på en måte burde lønne seg, dersom det verves nok.

Ellers er det uten tvil kampen og avtalefestet pensjon som blir årets hovedsak. Dette er en sak som fagbevegelsen ikke har råd til å tape. Og det er ingen grunn til det, heller. Slik jeg ser det er det ikke store uenigheter. Men det må aldri bli resultatet at de som er utslitt og syke etter et langt arbeidsliv når de er 62 år skal stå igjen som tapere. Det er ingen som er imot at de som har lyst og helse til det kan jobbe videre. Men det må aldri bli med tvang.

Til alle de næringslivstopper som er ute og forlanger at vil jobbe lenger, helst til vi stuper, så har jeg lyst til å si hold kjeft. De vet ikke hva de prater om. De tenker kun profitt og arbeidskraft.

Det blir uansett et spennende år for oss alle, jeg ønsker hele NAF lykke til i 2008.

Kjell Borglund,
forbundsstyret

Heder og ære for lang og tro tjeneste

Æresgjesten på julebordet til Leonhard Nilsen & Sønner AS på Svalbard var Kjell Torberg Pettersen, som ble behørig hedret for lang og tro tjeneste. Han fikk LNSS' gullklokke for 25 års sammenhengende tjeneste, overrakt av direktør Gudmund Løvli. Utdelingen skjedde for øvrig fem år etter at den kunne vært utdelt. Hedersmannen ble ved samme anledning hedret av flere, og da for 30 års sammenhengende tjeneste.

I tillegg til LNSS' gullklokke fikk Kjell Torberg Pettersen fra Det Kgl. Selskap for Norges Vel utdelt medalje og nål i gull, samt diplom for lang og tro tjeneste. Til sist ble Kjell hedret med MEFs fortjenestemedalje og pin, også i gull og med tilhørende diplom. Lokalstyreleder Kjell Mork sto for den høytidelige overrekkelsen som fant sted under LNSS' julebord på Huset i desember (Kjell til venstre på bildet). Grunnet sin lange fartstid på Svalbard og i selskapet, er Kjell en mann de fleste kjenner og har et forhold til. Kjell er raus som person og sitter inne med større kunnskaper enn

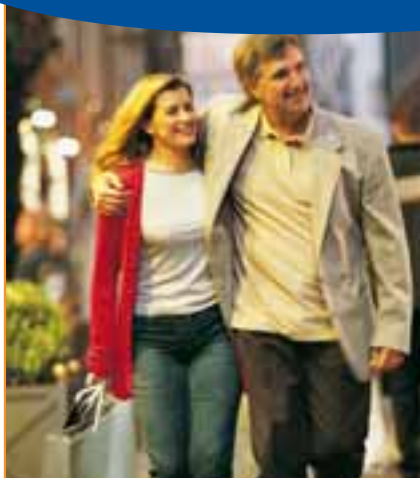
han ofte gir uttrykk for utad. Det er en ære å få arbeide sammen med slike folk, og vi stiller oss i køen for å gratulere Kjell Torberg Pettersen med utmerkelsene.

Kjell T. Pettersen har også fått 25 års-nåla fra Norsk Arbeidsmandsforbund. (Foto: Frank Jacobsen.)

HB

Ferietilbud for Arbeidsmandens lesere i samarbeid med DTF travel

REISER – Du kjører selv!

Ankomst:

Fredager i perioden frem til 13.06.08.

Barnerabatter:

1 barn inntil 6 år gratis i foreldrenes seng.
2 barn inntil 15 år halv pris i foreldrenes rom.

Göteborg - Vestkyst og shopping!

3 dager på Quality Hotel Winn Göteborg

Quality Hotel Winn Göteborg er et godt utgangspunkt for storbyferie i Göteborg, og ligger bare 5 min med bil fra sentrum. Hotellet har badstue, dampbadstue, basseng og boblebad. Opplev Avenyn og byens shoppingstrøk. Kulturelskere bør besøke Göteborgsoperaen! Avstander: Stockholm 458 km, Oslo 273 km, Malmö 261 km

Quality Hotel Winn Göteborg

Hotellet tilbyr restaurant, bar, badstue, solarium, boblebad, dampbad, svømmebasseng og gratis P-plass. Alle rom har bad/toalett, telefon og TV.

Opplevelser og severdigheter vi anbefaler:

- Kjøp GöteborgPasset - Dette gir dere gode rabatter, samt gratis inngang til mange av byens attraksjoner.
- Liseberg: Med 35 attraksjoner, restauranter og show, er Liseberg et must for alle
- Havet og skjærgården: Bading, seiling, fiske, kano og kajakk. Dra på båt-tur i Göteborgs kanaler

**2 overnattinger
2 frokostbuffer**

kr 699,-
per person i dobbeltrom

kr 499,-
per person i dobbeltrom
Spar kr 486,-

**2 overnattinger
2 frokostbuffer**

Tropisk familieferie ved Vesterhavet!

3 dager på familiesenter i Vigsø ved Hanstholm

Få en tropisk opplevelse på Feriehotel Vigsø Bugt, 900 meter fra Vesterhavet og stranda! Senterets badeland holder 28 grader året rundt i svømmebassenget, rutsjebanen og boblebadet. Gokart- og golfbaner ligger i nærheten av hotellet. Besøk trivelige Aalborg (90 km).

Feriehotel Vigsø Bugt

Hotellet ligger i Vigsø Bugt Feriecenter, og har en hage med terrasse og frokostrestaurant.

Som gjest på hotellet har man adgang til fasilitetene i Feriecenteret, som ligger i en ti minutters gåtur fra rommene. Her er det restaurant, bar, kafé, oppholdsrom, lekerom, lekeplass, trimrom, tennis, golfbane og subtropisk badeland med badstue og solarium. Dessuten myntvaskeri og gratis parkering.

Alle rom har bad/toalett, telefon og TV.

Ankomst:

Mandag, tirsdag, onsdag og søndag i periodene frem til 23.06. og 15.08. - 17.12.2008.

Gode barnerabatter:

Maks. 4 barn 0-18 år gratis i foreldrenes rom.

DTF travel hjelper deg med bestilling av både oppholdet og båtreisen på tlf. 22 41 84 44.

Ring DTF travel på telefon **22 41 84 44**
eller klikk inn på **www.dtf-travel.no**

og tast inn annonsekoden **Arbeidsmanden** i tekstfeltet til venstre.

Inkl. sluttrensjøring. Ekspedisjonsgebyr kr 59,-. Med forbehold om utsolgte datoer og trykkfeil. Gode barnerabatter: Ved to betalende voksne. Pengene du sparer er i forhold til hotellets veiledende normalpris – med forbehold om spesialtilbud. Avbestillingsforsikring kan kjøpes.

Tre aktive kvinner

– Vi må våge å tenke nytt, gjøre ting annerledes. Se bare på ungdommene som inviterte til faglig samling med fjellklatring på programmet! Vi i Finnmark kan jo by på snørekjøring med snøscooter, for eksempel, når vi skal hente inn nye medlemmer, sier kontorsekretær May Tove Andersen i avdeling 9 Nord.

Sammen med organisasjonsarbeider Lisbeth Johansen og distriktssekretær Marit Nilsen er hun ansiktet utad for over 1800 arbeidsmandsmedlemmer i avdelingen. De tar seg av det meste som foregår – diverse kontorarbeid inklusiv regnskap, verving, saksbehandling og medlemspleie – i Nord-Troms og Finnmark. Et enormt område å rå over.

May Tove bor i Alta og har vært ansatt ved avdelingskontoret siden 1989. Hun vet det meste om hva som skjer på den faglige fronten i området. Marit (ansatt 1. desember -07) og Lisbeth (ansatt 1. januar -07) bor i Harstad, der de har tilgang til møtelokale. Fra 1. februar skal de leie kontor i Tromsø, men er fullt ut oppmerksom på at jobben deres krever at de er på farta det meste av arbeidstida.

– Jeg er jo nyansatt og sånn sett under opplæring, sier Marit, – men jeg går på med friskt mot og mange ideer. Jeg kommer til å forflytte meg en del mellom byene, men vil nok ha et par faste dager i Alta. Gruvesats-

TRE KVINNER Marit, bak til venstre, Lisbeth og May Tove, foran, fronter forbundets arbeid i avdeling 9 Nord. Foto: Thorbjørn Jungard.

ningen i Kirkenes fører helt sikkert også til at jeg i tida framover vil være der på faste dager i måneden.

Den nyansatte distriktssekretæren ser på jobben sin som en stor utfordring. Hun har som målsetting å gjøre sakene sine skikkelige og ordentlig.

– Jeg skal gjøre det som er ventet av meg – og gjerne litt til, lover Marit Nilsen. Hun

vet at de to andre ønsker å bidra på samme måte.

– Det er greit med det gamle, det fungerer greit det. Men forandring kan være fint, det, tillegger May Tove Andersen.

For ordens skyld: Lederen av avdeling 9 Nord er en mann - Thorbjørn Mortensen.

Tekst: Britt Andreassen

Jubilant på Svalbard

Gunnar Solbakken kommer fra Friarfjord i Finnmark, men flyttet med familien til Lillehammer som 8-åring.

Han begynte som læregutt på verkstedet på Mesna Kartongfabrikk og ble LO-medlem i 1967.

Gunnar jobbet på kartongfabrikken i sju år og fikk fagbrev som industrimekaniker.

I mai 1974 reiste han til Svalbard og be-

gynte som mekaniker i Store Norske. Han har vært med på det meste som mekaniker: Mekanisk verksted i Sjøområdet, uteanlegget i gruve 7, Gruve 4, Gruve 3, Gruve 7, Svea Vest og nå Svea Nord.

Gunnar Solbakken har nå fått sine synlige bevis på 40 års medlemskap i LO, diplom og gullnål.

HB

VELLYKKET DIALOG: Forbundssekretær Lise Solvang berømmet renholdernes tillitsvalgte for en veldig god jobb i en utfordrende hverdag. (Foto: Baard Fiksdal, NHO Service)

Vi Vil Verve

– viktig men vanskelig
– vi mangler hverken verktøy eller mot

Å være fagorganisert er som en bankkonto – du setter inn i gode tider for å ha noe å ta ut når du trenger det.

Dette, og andre argumenter, kom fram i Tønsberg da tillitsvalgte fra renholdsbransjen var samlet før den store Dialog-konferansen med arbeidsgiverne i november. 16 tillitsvalgte i renholdsbransjen diskuterte verveutfordringene på arbeidsplassen med hovedavtalen som hjelpemiddel.

Utfordringen viser seg å være den samme, uansett språk eller etnisk bakgrunn. Det er vanskelig å komme i gang, det er vanskelig å argumentere og det er vanskelig å få folk til å forstå at ingen tegner forsikring den dagen det brenner! Da er det faktisk for sent!

Lise Solvang ga de tillitsvalgte anerkjennelse for at de har påtatt seg den viktige oppgaven å stå fram og representere sine kolleger. – Dere gjør en kjempeviktig innsats i og for de bedriftene dere jobber i, til tross for at arbeidsforholdene byr på helt spesielle utfordringer for dere som yrkesgruppe. Det å nå fram med hjelp og støtte,

skape samhold og bidra til kontakt mellom kolleger når alle arbeider alene rundt om på andres bedrifter og ofte med forskjeller i arbeidstidene, gjør direkte kontakt vrient, sa hun.

De tillitsvalgte fortalte forbundssekretæren at vanskelighetene ofte førte til dårlig samvittighet.

Hvordan få til bedre ververesultater?

Hva er spesielt vanskelig?

De 16 tillitsvalgte ønsker seg mer tid og bedre plass. De ønsker seg en fast plass og fast tid til disposisjon. De ønsker seg gode eksempler og gode forbilder. De ønsker at informasjon, på flere språk, skal være enkel å finne og at det skal være enkelt å kunne organisere seg.

Vervejobben vil bli gjort - med drahjelp fra forbundet!

Dialog-konferanse nr. 4

Nærmere 100 viktige mennesker fra renholdsbransjens første divisjon møttes i Tønsberg med temaet «Trivsel og godt arbeidsmiljø» på programmet.

For å utdype betydningen av gjensidig respekt, god ledelse og god kommunikasjon ble timene nyttet godt. Nå gjenstår utfordringen; Å flytte denne gode dialogen med

Fra paragraf 6-6: De tillitsvalgtes arbeidsforhold

LO og NHO er enige om at de tillitsvalgte skal få nødvendig tid til å utføre sin oppgave.

Dersom en av partene ønsker det, skal det føres lokale forhandlinger om en avtale om tid som tillitsvalgte trenger for å utføre arbeid innenfor ordinær arbeidstid.

(.....) «for å lette tillitsvalgtes arbeid skal det stilles nødvendig utstyrt arbeidsrom til disposisjon».

Hjelpemidlene ligger klare i hovedavtalen:

• NHO og LO anerkjenner gjensidig arbeidsgivernes og arbeidstakernes frie foreningsrett.

• Et velorganisert arbeidsliv er en styrke for arbeidstakernes og arbeidsgivernes organisasjoner og for samfunnet som helhet

seg hjem til egen bedrift.

Noen har klart det allerede, mens flere kun kommer i «dialogmodus» på samlinger som denne.

Som en tillitsvalgt uttrykte det: – Vi kan jo bare øve når vi er her på konferansen, selve treningen foregår hjemme!

En gratulasjon

Vi gratulerer tillitsvalgte og ledere fra bedriften Resco i Oslo som fikk heder og ære for å ha kommet langt i sin hverdagsdialog på hjemmebane.

Til oppmuntring ble de trukket ut som vinner blant de bedriftene som hadde gjort hjemmeleksa og sendt inn rapportskjemene over sine treningsøkter i samarbeid.

Tekst: Eva Bjøreng (LO)

Har DU spørsmål om din økonomi? Send en e-post til magne.gundersen@sparebank1.no

Svar fra
forbrukerøkonom
Magne Gundersen,
SpareBank1 Gruppen

? Lån til bil

Vi skal bytte ut bilen med en nyere modell, og ønsker derfor å ta opp et lån.

Et alternativ er å inkludere bilen i boliglånet, men jeg er ikke sikker på om dette er lurt. Vi vurderer nemlig å pusse opp huset neste år, og kan trenge et lån da også. Vi har ca 80 prosent belåningsgrad. Bør vi ta opp et eget billån eller er det best å inkludere bilen i boliglånet?

Hilsen Anne

Hei, Anne,

Det er to ting du bør vurdere før du bestemmer deg for hvorvidt du skal inkludere billånet i boligen eller ta opp et eget billån:

For det første må du bestemme deg for hvor raskt du ønsker å betale ned billånet. Jo raskere nedbetaling, desto mindre må du betale i renter. Dersom du velger å inkludere bilen i boliglånet er det viktig at du øker terminbeløpet (nedbetalingen) på boliglånet ditt, slik at du i praksis nedbetaler bilen i løpet av noen år.

For det andre bør du tenke gjen-

Illustrasjonsfoto: colourbox.com

nom hvor stor fleksibilitet du ønsker å ha fremover. Du skriver at du har 80 prosent belåning på boligen din og at du vurderer å pusse opp i løpet av det neste året. Ved å ta opp et eget billån vil du fortsatt være innenfor 80 prosent belåning på boligen, og ha økonomisk fleksibilitet når du skal pusse opp.

Med LOfavør Billån får du den beste renten SpareBank 1 Finans kan tilby. Banken tar sikkerhet i selve bilen, og du trenger derfor ikke «bruke» av boligens verdi. For mer informasjon og lånesøknad, kan du gå til www.lofavor.no.

Hilsen Magne

? Forsikring i Vest

Er jeg forsikret på samme måte som før, nå når SpareBank 1 avslutter samarbeidet med Sparebanken Vest om forsikringer? Skal jeg foreta meg noe med hensyn til forsikringer?

Hei!

Nei, du kan ta det helt med ro. Som medlem av LOfavør behøver du ikke å gjøre noen ting. Du vil fortsatt ha dine LOfavør-forsikringer gjennom SpareBank 1. Dersom du har spørsmål om dine forsikringer kan du ta kontakt med SpareBank 1 Forsikring region Vest på telefon 02301.

Hilsen Magne

? Rente på lån

Jeg bor i Stavanger og medlem av LO. Ønsker å vite hva slags rente jeg får på LOfavør Medlemslån, og hvilke andre bankfordeler får jeg i SpareBank 1 som LO-medlem?

Hei!

Som medlem av LOfavør bosatt i Stavanger får du en rente fra 6,00 prosent på LOfavør Medlemslån (ordinært annuitetslån). LOfavør-medlemmer betaler ingen omkostninger til banken i forbindelse med opptak av nytt lån eller flytting av eksisterende lån. Og dersom banken krever verditakst vil du få refundert takstutgiftene.

Som medlem av LOfavør kan du også få disse fordelene i SpareBank 1:

- LOfavør lønnskonto og din egen kontaktperson i SpareBank 1.
- LOfavør høyrentekonto. Her får du bankens høyeste rente fra første krone du setter inn og 12 frie uttak per år.
- LOfavør forskudd på lønnsgaranti.
- LOfavør konfliktlån.
- LOfavør billån. Bilpantelån med laveste rentesats fra SpareBank 1 Finans. Med 35 prosent egenkapital er renten 6,75 prosent.
- LOfavør Forsikring. Skade- og personforsikring til rabatterte priser.

Hilsen Magne

AVSLUTNING: Juleavslutning uten surkål var et løfte til renholderne i avdeling 2 ved årets slutt. Til gjengjeld fikk de stille så mange spørsmål de ville. Og svar fikk de! (Foto: Ane Børrud)

Kos og info

Renholdsgruppa i avdeling 2 avsluttet året 2007 med faglig prat og god mat fra mange verdenshjørner.

Forbundssekretær Lise Solvang fikk mange spørsmål fra interesserte medlemmer. Garib Gafuri, tillitsvalgt i ABO, lurte på om det var mulig å få noe støtte fra NAF for å ta fagbrev. — Hvis du har vært medlem i LO i mer enn 3 år, kan du søke på LOs utdanningsfond, forklarte Lise. — Og du kan også søke til NAF, der kan du få 1000 kroner – uansett hvor lenge du har vært medlem.

Sekou, som er nytt medlem i NAF, lurte på hvordan ansiennitetsreglene er i Norge. Kan han få med seg ansiennitet fra andre jobber han har hatt fra før? Solvang forklarte at det bare var erfaring fra samme type jobb som ga uttelling for ansienniteten. Møtedeltagerne var også veldig interesserte i kurs og opplæring; hva slags opplæring kunne de ansatte kreve i INSTA 800 – og finnes det noen grenser for hvor mange kurs man kan få av bedriften?

Tap av timer og tid

Et av medlemmene fortalte at hun etter at hun kom hjem fra ferie hadde mistet 1,5 time av jobben sin hver dag. Heldigvis hadde hun tatt kontakt med sin tillitsvalgte, som også var med på juleavslutningen. – Denne saken vinner vi, sa

den tillitsvalgte. – Bedriften hadde ikke drøftingsmøte, ikke sendt ut formriktig oppsigelse, og medlemmet har 10 års ansiennitet i bedriften. Hun skal ha tilbake timene sine og få full arbeidsdag igjen. Og selvfølgelig få etterbetaling for de timene hun mistet.

Et annet medlem så helt forskrekket ut da Lise fortalte at en renholder som jobber på en bedrift med tariffavtale har krav på å få betalt for hele arbeidsdagen, også for tiden hun eller han bruker på å reise mellom oppdragsstedene. – Mener du at jeg skulle hatt lønn mens jeg kjørte bil mellom stedene?, spurte han. Lise bekræftet dette, og la til: – Og dere skal ha betalt vanlig timelønn for denne tiden. Husk at vi er på jobben også når vi reiser mellom oppdragene. Og selvfølgelig skal vi ha betalt for de timene vi er på jobb!

Medlemmer fra alle verdenshjørner

Det var godt oppmøte på juleavslutningen. 18 medlemmer fra seks forskjellige bedrifter og fra alle verdenshjørner møtte opp. Mange av de som møtte frem var nye, og hadde aldri vært på møte i NAF før. – Vi er veldig, veldig fornøyd med møtet, sa leder av renholdsgruppa Rashid Nawaz etter møtet. – Lise fikk mange spørsmål som opptar oss som er renholdere – og hun svarte veldig bra.

AB/ref.

To sider

BÅDE LO-LEDER

Gerd-Liv Vallas bok «Prossessen» og Torstein Tranøys «Vallas fall», har fått omfattende presseomtale. Den ene boken er svært subjektiv, den andre et journalistisk produkt basert på hundre samtaler med involverte personer

«rundt» Youngstorget i Oslo. Bøkene forteller klart at én sak har minst to sider. Og hver på sin måte framstår de som troverdige. Valla gjennom sin høyst personlige og til tider bitre, dagbokstil som river med seg leserne. Mens Torstein Tranøy er langt mer analytisk og mindre bastant, selv om også hans hovedbudskap er klart og entydig.

Svakheten ved Tranøys bok er at

Valla bare blir hørt gjennom sitater fra hennes egen bok. Det er ikke forfatterens feil, han hadde to lengre samtaler med henne, men hun trakk sine uttalelser rett før boken i trykken.

Er du på jakt etter sannheten bør du derfor ta deg tid til å lese begge bøkene. Må du

velge og har gjennom mediene fulgt saken fra begynnelsen av, er det utvilsomt «Vallas fall» som gir deg det beste innblikket i ett av de mest intense dramaene i nyere norsk historie. Men først når du har lest Vallas egen beretning, kan du forstå hvorfor det endte slik det gjorde.

Svein-Yngve Madssen
redaktør i LO-Aktuelt

• Torstein Tranøy

Vallas Fall
Manifest

• Gerd-Liv Valla

Prossessen
Cappelen

Ungdomsleder med olje på hendene

Merethe Olsen er ikke som mange andre unge. Hun er ikke redd for å bli møkkete på hendene.

Som reparatør ved gruveverkstedet på Tintania er det langt fra noen sjeldenhet at hun blir gjennomdyngnet av olje, eller annet skitt som mange ville sagt.

Merethe kommer fra en fiskerfamilie utenfor Flekkefjord. Hun pendler hjemmefra hver dag, en avstand på over fire mil hver vei på en veistrekning som attpåtil er en av de mest krevende i distriktet.

– Har du aldri tenkt på en arbeidsplass nærmere hjemmet?

– Nei, jeg stortrives blant guttene på verkstedet, smiler Merethe. Hun er ungdomsleder i Sandbekk Grubearbeiderforening (SGF), avdeling 214.

Merethe er den eneste jenta blant reparatørene. Det er det få som tenker på der hun deltar i den vanlige skiftordningen. Hun er faglig dyktig og har en stor fordel i at hun ut fra sin fysiske utrustning kommer inn på

REPARATØR: Merethe Olsen har en fordel ut fra sin fysiske utrustning at hun kommer fram på de mest trange plasser. Her reparerer hun motoren på en truck.

de trangeste stedene, der menn har større vanskeligheter.

Den unge kvinnen deltar ofte på stands på yrkesmesser hvor hun forteller om sitt valg til ungdommer som skal velge framtidig

yrke. En god ambassadør både for faget og for Norsk Arbeidsmandsforbund, sier arbeidskameratene.

Tekst og foto: Svein Jarl Liestøl

Konstruktivt samarbeid

De regionale verneombudene i Østfold og Akershus har inngått en formell samarbeidsavtale med Arbeidstilsynet i regionen. Det skal blant annet sikre at arbeidsforholdene i bygg og anlegg er i samsvar med arbeidsmiljøloven.

For å få til dette, legger samarbeidsavtalen opp til både felles opplæring, felles aksjoner og erfaringsdiskusjoner. Ett av hovedformålene med dette er at Arbeidstilsynet og de regionale verneombudene skal få en felles forståelse for hverandres roller og oppgaver, og en felles forståelse av regelverket.

En tilsvarende avtale er nå også inngått av flere andre distrikter/regioner, forteller Tommy Sæther, sekretær i Fellesforbundets forhandlingsavdeling og koordinator for RVO-ordningen.

Ta hverandre med

De regionale verneombudene, som kom-

AVTALEN BLE UNDERTEGNET PÅ OPAKER GÅRD. HER FRA VENSTRE: Morgan Ruste, NAF Oslo/Akershus, Egon Christensen, NAF Østfold og Follo, Tore Nilsen, FF Oslo/Akershus, Hanne Luthen, Arbeidstilsynet Østfold og Akershus og Heine Nilsen, FF Østfold/Akershus. Foran med penn, Arvid Dynge fra NAF Oslo/Akershus. Foto: privat

mer både fra Fellesforbundet og Norsk Arbeidsmandsforbund, skal involvere Arbeidstilsynet i sitt arbeid. Det gjelder både planlegging, gjennomføring og evaluering av kampanjer, aksjoner eller liknende. Det samme ansvaret får Arbeidstilsynet, som aktivt skal trekke RVOene inn i sitt arbeid

med bygg- og anleggsbransjen.

Ifølge avtalen skal det være minst to samarbeidsmøter i året mellom de regionale verneombudene og Arbeidstilsynet i regionen.

Av Berit Morland /Magasinet

Jubilanter på Svalbard

Leder i Longyearbyen Arbeiderforening, Anita Paula Johansen, omkranset av medlemmer med 25 års sammenhengende medlemskap i forbund tilsluttet LO. Fra venstre Torstein Nilsen, Arild Ramstad, Anita Moen, Geir Hekne, Ragnvald Sørum,

Morten Andreassen og Viggo Stensen.

Medlemmene ble gjort stas på med en middag på Polarhotellet. Det ble en hyggelig aften med gode, gamle Svalbard-historier og mye latter.

Heidi Brun

LOfavør Reise for utlendinger på Svalbard

Utenlandske statsborgere (LO-medlemmer) på Svalbard omfattes nå av LOfavør reiseforsikring, noe de hadde store problemer med tidligere.

– Longyearbyen Arbeiderforening står bak et endringsforslag til vilkårene i LOfavør Reise, sier Heidi Brun. Hun forteller at utenlandske statsborgerne måtte ha visum for å reise hjem på ferie, og for å få visum, så måtte de ha en reiseforsikring.

– I og med at de ikke står registrert i et folkeregister i Norden, oppfylte de ikke vilkårene i den gamle reiseforsikringen, forteller hun. – Saken ble mye enklere for dem da vi fikk gjennomslag for at befolkningsregisteret på Svalbard skulle likestilles med folkeregisteret i Norge.

Forsikringskomiteen vedtok i sitt møte 13. juni i fjor at de som er registrert i Svalbard-registeret kan tegne LOfavør Reise.

Landsstyret valgte i sitt møte i november medlemmer av komiteer og råd:

SAMFERDSELSKOMITE

Representanter:

Rune Dale	avd. 2
Marte Martinussen	avd. 8
Jens Petter Hermansen	avd. 2
Frode Aalerud	avd. 5
Nils Solevåg	avd. 3
Inge Ramsdal	avd. 7
Karl S. Olsen	avd. 3
Svein Nordvik	avd. 6
Paal Framnes	avd. 4
Per Åsmund Knutsen	avd. 2

Vararepresentanter, ikke personlig:

Per Bystrøm	avd. 2
Torben Olsen	avd. 2
Odd Lyngås	avd. 8
Geir Blixgård	avd. 9
Tormod Iddeland	avd. 7
Geir Gravdal	avd. 2
Lars B.Vangen	avd. 4
Berner Midthjell	avd. 6
Vidar Graven	avd. 5
Nestleder Helge Haukeland leder komiteen.	

BRANSJERÅD RENHOLD

Representanter:

Galina Iampolskaja	avd. 2
Isabel Moen	avd. 2
Rashid Nawaz	avd. 2
Irene S. Olsen	avd. 3
Rolf Larsen	avd. 5
Richard Rasmussen	avd. 6
Eva Jenssen	avd. 8
Helga Perander	avd. 9
Anne-Karin Johannessen	avd. 7

Vararepresentanter, ikke personlig:

Thorunn Nerby	avd. 2
Ellen Vesterheim	avd. 2
Marie Holmstrøm	avd. 2
Sissel Storvik	avd. 4
Maria Kahn	avd. 2
Berit Hovden	avd. 6
Wenche Ottersen	avd. 8
Malen Giæver	avd. 9
Fatima Demic	avd. 7
Rådet ledes av forbundssekretær Lise Solvang	

BRANSJERÅD VAKT

Representanter:

Ole Morten Karlsen	avd. 2
Tomas Refsland	avd. 2

Tor Sannæss	avd. 2
Gunnar Eriksen	avd. 2
Svein Engelstad	avd. 2
Knut Johnsen	avd. 8
Geir Merkesdal	avd. 6
Terje Mikkelsen	avd. 7
Janita Blomvik	avd. 3

Vararepresentanter, ikke personlig

Torgrim Oppland	avd. 8
Christian Heinecke	avd. 7
Hilde Thue	avd. 6
Liv Brannan	avd. 3
Gunelie Sund	avd. 4
Martin Berg Enoksen	avd. 7
Bjørn Marius Kiran	avd. 8

Rådet ledes av forbundssekretær Trond Karlsen

Brannrekord i 2007

2007 det verste året på over 20 år når det gjelder antall omkomne i brann.

I fjor døde et 70-tall mennesker i brann. Det er det høyeste antall siden 1986. Til tross for myndighetenes mål om drastisk reduksjon i antall omkomne i brann stiger nå tallet mot ny dyster rekord, sier Fred Nilsen, fagsjef i SpareBank 1 Skadeforsik-

ring AS. Det er flere årsaker til utviklingen. Nærmere 50 prosent av boligbrannene skyldes feil ved det elektriske anlegget i huset eller feil bruk av elektrisitet. Til tross for at huseieren har ansvar for at det elektriske anlegget i huset er i orden, er det alt for få som følger opp dette med reell kontroll. Det antas i tillegg at nær 500 000 bor i bolig uten røykvarsler eller har røykvarslere som ikke fungerer. Statusen er trolig like dårlig når det gjelder slokkeutstyr.

Økning i antall eldre som bor hjemme En annen vesentlig årsak til økningen i antall dødsbranner er økt antall eldre som blir boende hjemme. Glemt gryte på komfyr og levende lys, i kombinasjon med så dårlig hørsel at en ikke hører røykvarsleren, er en farlig kombinasjon. Når en del av de eldre heller ikke klarer å håndtere tunge slokkeapparater, må resultatet bli dårlig.

Kontroller røykvarsleren

Fred Nilsen oppfordrer alle til å kontrollere røykvarslere og slokkeutstyr. Bytt alle batteriene. Kjøp gjerne noen flere røykvarslere slik at alarmen kan høres i alle rom i boligen. Bytt gjerne til seriekoblede varslere der alle varsler samtidig om noe skulle skje. Kontroller at det er tilstrekkelig antall slokkere i huset. Snu slokkeren opp ned slik at pulveret er bevegelig og heng den på et sted der den er lett å finne når den trengs.

El-kontroll

Det elektriske anlegget i huset må kontrolleres med jevne mellomrom. Nilsen forslår periodisk el-kontroll hvert femte år. Gjennomført kontroll gir en sikker bolig, samt rabatt på forsikringen de kommende fem år etter at kontrollen er foretatt og eventuelle feil er rettet. På sikt ønsker fagsjefen at myndighetene kommer på banen med krav om slik periodisk kontroll i alle boliger.

Sikkerhet for eldre

Fagsjef Nilsen anbefaler en tur innom eldre foreldre og svigerforeldre for se til at boligen er sikker når det gjelder brann og at det finnes tilstrekkelig antall røykvarslere i hjemmet. Ta gjerne en diskusjon med dem om det vil være mulig for dem å komme seg ut av soverommet dersom det brenner i tiliggende rom, foreslår han.

Tekst og foto: SpareBank 1

Verv og vinn!

Bli med i vervekampanjen. Flotte premier venter. Alle som deltar i kampanjen er med i trekningen av en reise. Trekning foretas én gang i året - ved utgangen av januar.

1 medlem

- 1 medlem:
1. T-skjorte ■ 2. Toalettmappe
■ 3. Ostepett ■ 4. Skopussesett

2 medlemmer

- 2 medlemmer:
5. Minnepenn ■ 6. Tursekk ■ 7. Sportsbag

10 medlemmer

- 10 medlemmer:
15. iPod Nano ■ 16. Espressomaskin
■ 17. Samsonite trillekoffert

20 medlemmer

- 20 medlemmer:
18. Silva kikkert ■ 19. Tivoli Radio DAB
■ 20. Kärcher høytrykkspysler med terrassevasker

3 medlemmer

- 3 medlemmer:
8. Minigrill med termobag ■
9. Trillebag ■ 10. Juicepresse ■ 11. Skulderveske

30 medlemmer

- 30 medlemmer:
21. GPS ■ 22. Media desktop og flatskjerm
■ 23. DeWalt kapp- og gjersag
■ 24. Reise til 4000,-

5 medlemmer

- 5 medlemmer:
12. Blender ■ 13. Silva hodelykt
■ 14. Fleecejakke Verona

Innmelding

Kupongen klippes ut og sendes til den avdelingen du tilhører, eller du kan gjøre det via våre hjemmesider, www.arbeidsmandsforbundet.no

Navn:					
Fødselnummer/Personnummer:					
Adresse:					
Postnummer:			Sted:		
Telefon privat:			Mobil:		Telefon jobb:
Yrke/stilling:				E-postadresse:	
Arbeidsgiver:					
Arbeidssted:					
Er du medlem i annet forbund/i tilfelle hvilket:					
Vervet av:					
Adresse:					
Send premie nummer:				Ikke send premie, jeg samler opp:	
Jeg har samlet opp vervinger tidligere, send meg premie nr					
Størrelse:	S	M	L	XL	XXL
Koffert farge:	SORT			RØD	

Avd. 1 Øst

Postboks 118, 3191 Horten

Avd. 2 Oslo/Akershus

Postboks 8842 Youngstorget, 0028 Oslo

Avd. 3 Møre og Romsdal

Storgt. 9, 6413 Molde

Avd. 4 Nordland

Svalbardgata 26, 8610 Grubhei

Avd. 5 Innlandet

Fakkelgården, 2624 Lillehammer

Avd. 6 Vest

Håkonsgt. 5, 5015 Bergen

Avd. 7 Sør-Vest

Jens Zetlitzgt. 21, 4008 Stavanger

Avd. 8 Midt-Norge

Folkets Hus, 7011 Trondheim

Avd. 9 Nord

Postboks 1060, 9503 Alta

Avd. 142 Longyearbyen

Arbeiderforening
Postboks 408, 9171 Longyearbyen

Avd. 111 Løkken

Grubearbeiderforening
7332 Løkken Verk

Avd. 214 Sandbekk

Grubearbeiderforening
4380 Hauge i Dalane

					OM-TANKE	▼	FESTSAL	▼	ROT	▼	KLUKKE	JAKT-BYTT	AN-SIKTS-FARGE
							FURE						
					VRIEN								
					→				↓	APPARAT			
					LAMELL						OVER-DRA		
					FISK			TORPE-DERER		←	MÅNE	HÅN	
					GJEN-FERD			▼					
					RYKKER FREM		PLATE				FRUKT	BRUTAL	BELTE
					◀		OPERA						
KRYD-DER	▼	SJØ-FUGLER	▼	BEVEGE	TRE-SLAG				↘				↓
		SLIBRIG		SJØDYR									
▶									MUSKEL-SMERTE		NEVNE		
HOVED-STAD					SINNE				▼		MESTER-SKAP		
HAVN											FORSØKS-ROM		
▶				MUN-NING				←	KVINNE	OFFI-SER	LØSULL		MELKE-FEBER
									↘		ROVFISK		
HYLLE					STRIDS-ØKS								
					DYRKE								
HEV-ELSE	LARM			←	SENIOR				FOR-LEG-NING	TRASKE			
										SKRED			
▶	▼												
					REAK-SJON							ODELS-TINGET	
					VETO							AVEC	
STOFF					ØRKEN-BOLIG						KINESER		
											VASSE		
EN ALEK-SANDER-SEN					ROCKE-GRUPPE								
ART.										REGLE			
▶													
		TREG								EIDE			

Frist: 6. februar 2008

Vinn 5 flax-lodd! Send løsningen til: LO Media, Arbeidsmanden, Pb. 231 Sentrum, 0103 Oslo
I hvert nummer trekker vi ut 3 heldige vinnere av 5 flax-lodd. For å bli med i trekningen, må hele oppgaven sendes inn.

Merk konvolutt «Kryssord!» Bladet mottatt (dato):.....Navn:.....

Adresse:.....

Den gang da...

«Årets tariffrevisjon

Landsorganisasjonen representantskap, som har hatt møte i dagene 15. og 16. januar, har inngående drøftet retningslinjene for årets tariffrevisjon og fattet vedtak om at det skal føres fellesforhandlinger for de grupper som kommer inn under Norsk Arbeidsgiverforening. Det er også vedtatt at hovedkravene må være nedsettelse av arbeidstiden til 45 timer pr. uke med full lønnskompensasjon, søke å få gjennomført bedriftspensjonering, lønnskompensasjon for de grupper som ligger lavest

i lønnsnivået, samt lik lønn for menn og kvinner i samme arbeid.

(...) Videre ble det pekt på med hensyn til det fortsatte arbeid med løsning av bedriftspensjoneringen at aldersgrensen måtte settes lavere enn 70 år, idet arbeiderne ved gruveindustrien, særlig de som arbeider under dagen, er utslitt og må slutte arbeidet før de når 70-årsalderen. Arbeiderne i gruveindustrien står her i en særstilling som det må tas hensyn til.»

Arbeidsmanden Nr. 1 - 1958

Arbeidsmanden 2008

Trykkedatoer:

Nr. 2	14. februar
Nr. 3	13. mars
Nr. 4	17. april
Nr. 5	22. mai
Nr. 6	26. juni
Nr. 7	28. august
Nr. 8	25. september
Nr. 9	30. oktober
Nr. 10	4. desember

Stoff til bladet må være i redaksjonen minst en uke før trykkedato.

Flere døde på jobb

39 personer døde i arbeidsulykker i Norge i 2007, åtte flere enn i 2006.

37 menn og to kvinner mistet livet i arbeidsulykker i Norge i fjor, viser ny statistikk fra Arbeidstilsynet. Det er innenfor transport og kommunikasjon at det dør flest, hele ni personer i fjor. Av disse var tre trafikkulykker og tre klemskader. Også innen andre sektorer er trafikkulykker (totalt 9 dødsfall) og klemskader (totalt 16 dødsfall) dominerende.

Byggebransjen er tradisjonelt en farlig bransje, men hadde en nedgang i fjor. Da omkom fire, mens tallet i 2006 var hele ni. Snittet for perioden 2003-2007 er ifølge Arbeidstilsynet 7,2 omkomne innen bygg.

Wenche Iversen, distriktssekretær i avdeling I Øst, fyller 65 år 29. januar.

Vinnere av På kryss & Tvers nr. 24:

Hanne Iversen, 7800 NAMSOS
Lita Stavem, 8400 SORTLAND
Magne Lysgård Nilsen, 3055 KROKSTADELVA

Norsk Arbeidsmandsforbund

Stiftet 13. april 1895

Postadresse:
Postboks 8704 Youngstorget, 0028 Oslo
Besøksadresse: Grubbegt. 6
Tlf.: 23 06 10 50 - Telefaks: 23 06 10 92
E-post: norsk@arb-mand.no
<http://www.arbeidsmandsforbundet.no>

Forbundets administrasjon:

Erna C. Dynge - forbundsleder
Tlf. 23 06 10 61

Helge Haukeland - nestleder
Tlf. 23 06 10 66

Kirsti Mandal - organisasjonsleder
Tlf. 23 06 10 60

Svein Johansen - forbundssekretær
Tlf. 23 06 10 69

Lise Solvang - forbundssekretær
Tlf. 23 06 10 67

Trond Karlsen - forbundssekretær
Tlf. 23 06 10 63

Thorbjørn Jungård - forbundssekretær
Tlf. 23 06 10 91

Pål Sture Nilsen - ungdomssekretær
Tlf. 23 06 10 62

Øvrige:
Ghulam Abbas - økonomisjef
Tlf. 23 06 10 73

Oddbjørn Nilsen - faglig sekretær
Tlf. 23 06 10 85

Trond Erik Thorvaldsen - informasjonssekretær
Tlf. 23 06 10 81

Johnny Myrvold - organisasjonssekretær
Tlf. 23 06 10 70

Forbundsstyret:

I tillegg til forbundsleder, nestleder, organisasjonsleder og forbundssekretær Svein Johansen består forbundsstyret av:

Kjell Borglund (Innlandet), Jens Petter Hermansen (Oslo/Akershus), Tommy Nymo (Nordland), Eva Jenssen (Midt-Norge), Terje Mikkelsen (Sør-Vest), Karl S. Olsen (Møre og Romsdal), Toril Torsvik (Vest).

Forbundets avdelinger:

NAF avd. 1 Øst:
Tlf. 33 03 05 15. Telefaks 33 03 05 14

NAF avd. 2 Oslo/Akershus:
Tlf. 23 06 17 70. Telefaks 23 06 17 71

NAF avd. 3 Møre og Romsdal:
Tlf. 71 20 16 10. Telefaks 71 20 16 11

NAF avd. 4 Nordland:
Tlf. 75 12 08 88. Telefaks 75 12 08 99

NAF avd. 5 Innlandet:
Tlf. 61 05 42 50. Telefaks 61 05 42 60

NAF avd. 6 Vest:
Tlf. 55 30 91 80. Telefaks 55 30 91 81

NAF avd. 7 Sør-Vest:
Stavanger: Tlf. 51 50 02 39. Telefaks 51 50 02 42
Kristiansand: Tlf. 38 09 24 70.
Telefaks 38 09 53 88

NAF avd. 8 Midt-Norge
Tlf. 74 13 56 00

Trondheim: Telefaks 73 87 94 91
Steinkjer: Telefaks 74 13 56 26

NAF avd. 9 Nord:
Tlf. 78 43 67 01. Telefaks 78 44 50 15

NAF avd. 111
Løkken Gruvearbeiderforening:
Tlf. 72 49 64 87

NAF avd. 142
Longyearbyen Arbeiderforening:
Tlf. 79 02 51 26. Telefaks 79 02 13 09

NAF avd. 214
Sandbekk Grubearbeiderforening:
Tlf. 51 47 82 97. Telefaks 51 47 80 38

Ved adresseendring:
Fyll ut slippen og send den inn til
Norsk Arbeidsmandsforbund,
Postboks 8704, Youngstorget,
0028 OSLO

B-Postabonnement

Ny adresse .....

.....

.....

Ny arbeidsgiver .....

Mørketid

De nordligste fylkene i Norge har en kortere eller lengre mørketid, da sola er under horisonten hele døgnet. Dette skyldes et astronomisk fenomen. Jordaksen heller i forhold til det planet jorda beveger seg i rundt sola. Derfor har vi også midnattsol om sommeren langt mot nord.

Dess lengre nord, jo lengre er mørketida. I Berlevåg i Finnmark er for eksempel sola under horisonten fra 21. november til 21. januar. Men sola skaper likevel en skjønn himmel. (Foto: Britt Andreassen.)